

Sluttrapport for prosjekter støttet av Helsefellesskapet, Oslo 2022

1. Tittel på prosjekt:

Sammen om barn som pårørende når en i familien sliter med psykisk helse, og foresatte/foreldre har manglende norskkunnskaper

2. Samhandlingsmidler:

- Tildelt prosjektmidler: kr 250.000
- Prosjektnummer: 292145 som er opprettet på Koststed: 194000

3. Prosjekteier: Akershus universitetssykehus (Ahus), avdeling Samhandling og helsefremming

- Navn: Tove Bergh, Seniorrådgiver
- Telefonnummer: 9517686
- E-post: tove.bergh@ahus.no

4. Samarbeidspartnere (herunder ansvarlige/forankring fra Oslo kommune og ansvarlige fra sykehusene; både instans(er) og person(er)):

Forankring:

AHUS; Fagdirektør Pål Wiik, AHUS Psykisk helse og rus; Direktør Øystein Kjos Bydel Stovner; bydels direktør Alv Humborstad Sørland, Bydel Grorud; bydels direktør Ayub Tughra, Bydel Alna; bydels direktør Ellen Liljedahl, Nittedal Kommune; kommunalsjef helse og velferd Mette Mosby Kristiansen.

Prosjekt gjennomføring:

Prosjektgruppe: ressursnettverk «Sammen om barn som pårørende»

Kommune: Bydel Grorud, Helsestasjon/Oslo hjelpa, familieveileder; Marie Færden. Bydel Stovner, Oslohjelpa, psykologspesialist Agnethe Smith Wiker. Bydel Alna, Fagsenteret for barn og unge, Oslo Hjelpa, Fagleder Filip Jose Høyland Dominiquez, og miljøterapeut Torild Merete Hallen. Nittedal kommune; rådgiver i Psykisk helse og rus: Ragnhild Bull-Njaa Larsen, avdelingsleder ambulante tjenester Else-Karin Brun.

AHUS: BUP Furuset; Klinisk sosionom: Ole Drønen. BUP Grorud; Klinisk barnevernspedagog: Kristin Risberg. DPS Groruddalen, psykologfaglig rådgiver: Tove Mathiesen. Samhandling og Helsefremming, seniorrådgiver, prosjektleder: Tove Bergh

5. Kort prosjektbeskrivelse:

Utarbeidelse og oversettelse av dokumenter til mor/far til mindreårige barn og med lav grad av norskkunnskaper, som har psykiske helseplager og eller er foresatte til barn som sliter psykisk og som har mindreårige søsken. Barn som pårørende er mer risikoutsatt enn andre barn, og det er flere risikofaktorer når barn er pårørende til

foresatte med minoritetsbakgrunn. (Barn som pårørende er alle barn/ungdommer <18år, både biologiske, ste-, bonus- og eller foster-barn, som har en mor/far/omsorgsperson eller en søster/bror som mottar helsehjelp innen psykisk helse, rus, og eller for alvorlig somatisk sykdom/skade, jf. § 10a. Helsepersonells plikt til å bidra til å ivareta mindreårige barn som pårørende - Helsedirektoratet)

Når en har migrasjonsbakgrunn og ikke kjenner det norske helsevesen og omsorgstilbud og eller barnevernstjenesten, kan frykten for å snakke om barna være høyere enn hos etnisk norske foreldre. I Norge har alt helsepersonell plikt til å sørge for tilstrekkelig informasjon og nødvendig oppfølging av barn som pårørende, uansett hvor de jobber. (Hpl. §10a) Når mor/far har lav grad av norsk kunnskaper, og psykiske helseplager og eller er foresatte til barn som sliter psykisk, kan det være ekstra krevende å kunne snakke om psykisk uhelse, og å forstå barn som pårørende sine behov for informasjon og oppfølging. For at barn som pårørende skal få tilbud om informasjon og oppfølging fra helsepersonell, må foresatte samtykke til at barna får det. Derfor er det viktig at foresatte uavhengig av språklige ferdigheter kan få kunnskaper om barns behov for informasjon og oppfølging, og de tjenester som helsesykepleiere og eller andre yrkesgrupper innen helse og sosial tilbyr.

6. Sluttrapporten tar for seg;

- **Pasientmål - oppnådd ønsket resultat for pasientens barn/søsken**

Det er blitt utarbeidet informasjonsmateriell som gir familier med minoritetsbakgrunn, dårlig psykisk helse, og lav grad av norsk kunnskaper tilgang til informasjon om barn som pårørende sine informasjons og oppfølgings behov, på eget språk. (Dokumenter utviklet i prosjektet er oversatt til 14 språk).

- **Faglige mål – ønsket endring/forbedring i fagutvikling**

Gjøre barn som pårørende sine behov for informasjon og oppfølging mer kjent for helsepersonell og foresatte.

Bidra til økt samarbeid mellom sykehus og kommune, og på tvers av voksen- og barnetjenestene, ved hjelp av mer tilrettelagt informasjon, og elektronisk samhandling «barn som pårørende EDI» se: Barn som pårørende - ressurside - Kompetansebroen. For å sørge for at flere barn som pårørende blir sett og fulgt opp. Videre oppnå enklere og mer effektiv oppfølgingen av barn som pårørende ved å øke bruken av elektronisk samhandling «Barn som pårørende EDI – Samhandlingsskjema».

Skjema har følgende flyt:

- Skjema om «barn som pårørende» går elektronisk fra Akershus universitetssykehus til forvaltningskontoret i kommunen
- Forvaltning sender skjema «Barn som pårørende» videre til kontaktperson/Helsestasjon
- Kontaktperson/helsesykepleier kontakter foreldre/barnet/ungdommen for videre håndtering av meldingen I tråd med meldingens innhold, kartlegges situasjon og hjelpebehov i en samtale med foresatte/pasient – og oppfølging av foresatte og barnet/ungdommen avtales

- Barnehage/ skole orienteres/ gis informasjon etter avtale med foresatte og barnet eller tiltak iverksettes i samarbeid med foresatte, barnet eller ungdommen og samarbeidspartnere

Arbeidstakermål – hva er ønsket resultat for de ansatte når det gjelder samhandling og arbeidstilfredsstillelse

- Prosjektet har gitt økt fokus hos helsepersonell på barn som pårørende i minoritetsfamilier. Se: Barn som pårørende - ressurside - Kompetansebroen. Arbeidsmålet er at arbeidstakere er kjent med utarbeidede dokumenter og tar dem i bruk. Implementering av dokumentene har vært en del av prosjektet, og implementeringen vil fortsette videre i ordinær drift. Barneansvarlig på den enkelte enhet har et særskilt ansvar for å videreføre implementeringen
- **Økonomiske mål – ressursutnyttelse:** Prosjektets økonomiske mål var å holde seg innenfor tildeling av midler på kr 250.000, målet ble nådd. (Regnskapsrapport, se pkt.9). I tillegg til tildelte midler var målet å sørge for at prosjekt hadde en god ressursutnyttelse. Det ble gjennomført på følgende måte: Prosjektgruppen arbeidet effektivt ved at det ble gjennomført 6 digitale møter, og 2 fysiske møter. (10 deltakere i ressursgruppen) Egen finansiering ble holdt på lavest mulig nivå knyttet til medgåtte timer for prosjektgruppen, prosjektleder. Hver enkelte prosjektdeltaker i prosjektgruppen har bidratt mellom møtene med innspill til utvikling av dokumentene. Tolkenett ble benyttet til å oversette dokumentene, og egne ansatte med ulike morsmål bidro frivillig med å lese gjennom oversatte dokumenter, slik har en sørget for og sikret best mulig kvalitet på oversatte dokumenter på de enkelte språk. Videre ble design byrå Tank benyttet til å utarbeide illustrasjoner til informasjonsmateriellet, for å øke lesbarheten. Kommunikasjons avdelingen på AHUS sørget for oppsett og layout. Kompetansebroen er valgt som distribusjonskanal. For involvering og implementering ble det gjennomført 2 fagdager felles for kommune/sykehus hvor prosjektet var tema. Fagdagerne hadde ca. 200 deltakere per fagdag og ble finansiert av prosjektmidler. (gjennomført med deltakere både fysisk i auditoriet AHUS og digitalt/teams)
- **Brukermedvirkning i prosessen, involvering og motivering**
Prosjektet leide inn en erfaringskonsulent (Rania Al-Nahi) med migrasjonsbakgrunn som bidro i prosjektmøtene med tilbakemelding og utvikling av dokumentene, slik at ulike kulturelle aspekter ble ivaretatt.
- **Konkret beskrivelse av hvordan prosjektet er implementert i drift/evaluert**
Behandlere og helse/sosial-personell, barneansvarlige både 1. og 2. linjetjenester er nøkkelpersoner for å ta i bruk materiellet slik at pasient/familie, får tilgang til dokumentene. Det ble laget plakater som ble hengt opp på ulike arenaer, eks.: <https://www.kompetansebroen.no/wp-content/uploads/2023/06/QR-Kode-DPS-Snakk-med-barn-om-psykisk-sykdom.pdf?o=ahus>. Videre ble det gjennomført internundervisning på aktuelle enheter, ved hjelp av prosjektets ressursgruppe/representanter.

Barneansvarlig i Spesialisthelsetjenesten (jf. Sphtjl. §3-7a) er nøkkelpersoner for markedsføring av materialet for å gjøre det kjent. (Dette prosjekt omfatter familier som er i kontakt med helsepersonell på DPS/BUP, Oslo Hjelpa/Fag senteret for barn og unge bydel Alna, og helsestasjoner/Oslo hjelpa bydel Grorud, Stovner, Alna, og tjenester i Nittedal kommune.

Representanter fra prosjektgruppen har i prosjektperioden avholdt informasjonsmøter for ledergruppen på DPS Groruddalen, og på alle enheter tilknyttet DPS/BUP i Groruddalen. Samt barnevernstjenesten i Bydel Grorud.

Det er gjennomført to fagdager i AHUS auditorium med tema barn som pårørende og utarbeidede dokumenter fra prosjektet ble presentert og gjennomgått for ansatte i AHUS og kommune, henholdsvis 22.11. 2022 og 14.11.2023. (fagdagene ble arrangert både fysisk og digitalt med ca. 200 deltakere hver gang, med omtrent likt antall deltakere fra sykehus/kommune)

Dokumentene har fått sin eget område på: www.kompetansebroen.no

Evaluerings: Det har blitt gjennomført digital spørreundersøkelse innen Div. psykisk helse, AHUS. Undersøkelsen skulle sjekke ut om dokumentene var kjent og i bruk i sykehuset. (Undersøkelsen ble utarbeidet av AHUS, i program verktøy: Forsta.) Det var 56 respondenter som fullførte undersøkelsen. Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 1.9-10.9.23

Undersøkelsen hadde følgende spørsmål og svar: 1) Vil du i ditt arbeid benytte deg av informasjonsmaterialet «Snakk med barn som pårørende»? 88% svarte ja. 12% nei, (de sa det ikke var aktuelt i den rollen de hadde)

2)Har du klikket deg inn på Kompetansebroen og funnet frem til informasjonen? 67% svarte ja, 33% nei,

3) I hvilken grad var det enkelt å finne frem til dokumentene? 60% svarte veldig lett/lett, og 16 svarte at de i ulike grad fant dokumentene på Kompetansebroen

4)Er dokumentene utformet på en måte du finner anvendelig? 81% svarte at dokumentene var veldig godt eller godt anvendelige

5)Har du anbefalt informasjonen til kollegaer eller andre aktuelle? 91% svarte at de hadde, eller at de ville anbefale dokumentene til kollegaer, 9% usikre på om de ville anbefale dokumentene i sin rolle.

6)Har du brukt informasjonsmaterialet i forbindelse med at du har en pasient som enten selv er foresatte og i behandling VOP/DPS, eller når søster bror får behandling i BUP - barn som pårørende? 59% svarte at du hadde bruke dokumentene i pasient/pårørende samtaler en eller flere ganger. 41% svarte at de ikke hadde brukt dokumentene ennå.

7)Har du delt ut informasjonen til foresatte/foreldre? 41% svarte ja, at de hadde delt ut fysisk papir kopi av dokumentene? 59% svarte nei, ikke ennå.

8) På hvilket språk har du delt ut informasjonen? norsk: 18, arabisk: 1, engelsk: 3, urdu: 1.

9) Har du noen generelle tilbakemeldinger på dokumentene fra deg selv, kollegaer eller pasienter/pårørende om informasjonen? **Svar 1:** *Jeg jobber som leder og har ikke direkte pas. kontakt, men vi har brosjyrene på venterommet*

Svar 2: *Jeg trenger en skriver som fungerer på mitt kontor hvis jeg skal få skrevet ut og delt ut ting. Ser helst at jeg kunne «googlet» meg frem til dokumentene.*

Svar 3: *Fin informasjon, særlig at barn får med seg mye. Erfarer at foreldre fortsatt kan ville skjule sin smerte overfor familien. Men det kan gjøre det lettere å takke ja til oppfølging av barna.*

Svar 4: *Har ikke delt ut noen ennå, men jeg fant informasjonen i dag.*

Svar 5: *Fine brosjyrer, har ikke brukt dem ennå for jeg har vært sykmeldt, men jeg skal bruke dem fremover.*

Svar 6: *Det er for mye tekst. Kortere tekst med info om hvor en finner mere ville gjøre det lettere tilgjengelig.*

Svar 7: *Jeg foretrekker å informere muntlig i samtale med foreldre fremfor å vise frem materiell.*

Svar 8: *Veldig fint at det er laget på flere språk.*

Svar 9: *Et bra dokument som jeg kommer til å bruke, og flott at det finnes på mange språk.*

7. utfordringer som kan være til hjelp for implementering av resultatene fra prosjektet til andre enheter og samarbeidspartnere

Dokumentene som er utarbeidet og oversatt er gjort åpent tilgjengelig for alle som har tilgang til Kompetansebroen. utfordring kan være at nettsted kan oppleves som vanskelig å finne frem i. Prosjektet har funnet det nyttig å lage plakater med QR koder som leder en rett inn på sidene hvor dokumentene ligger. Videre har prosjektet jobbet med å forbedre lay-out på nettsiden på Kompetansebroen slik at dokumentene er lett synlig når en kommer dit.

En generell utfordring er å nå ut med informasjon for å få gjort utarbeidede dokumentene kjent. Herunder anbefales å ha «ambassadører» på den enkelte arbeidsplass som er godt kjent med dokumentene, og jevnlig løfter frem og minner om hvor dokumentene er tilgjengelig.

8. Hvordan skal resultater fra prosjektet videreformidles og spres?

Kompetansebroen er valgt som en felles ressurs til å dele og spre informasjon. Kompetansebroen er en felles ressurs for mange HF og kommuner og informasjonen kan således tas i bruk nasjonalt. se:

Barn som pårørende - ressurside - Kompetansebroen

9. Regnskap

- **Egenfinansiering:** Arbeidstimer medgått til prosjektledelse og prosjektdeltakere for gjennomføring av prosjektet.

- **Oversikt over hvordan de tildelte midlene er brukt:**

Prosjektregnskap 292145 - sluttrapport pr 31.12.2023

	2022	2023	Totalt
Mottatt tilskudd 2022	250 000,00		250 000,00
Inngående balanse 2023		181 622,50	
Lønn og pensjon*		3 747,52	3 747,52
Arbeidsgiveravgift*		529,44	529,44
Konsulenttenester*	42 857,50	149 883,50	192 741,00
Reisekostnader*		56,42	56,42
Andre kostnader*	25 520,00	28 522,00	54 042,00
Saldo pr 31.12.	181 622,50	-1 116,38	-1 116,38

Prosjektet har totalt et merforbruk på kr 1.116,38 som belastes AHUS.

*Lønn gjelder honorar og reisekostnader for Rania Al-Nahi. (Erfaringskonsulent/bruker rep.)

*Konsulenttenester gjelder tjenester fra Tolkenett til oversettelse, Designbyrå Tank lay-out arbeid, og foredragsholder på fagdag

*Andre kostnader gjelder kostnader i forbindelse fagdage, mat, drikke, gaver foredragsholdere

Prosjektet avsluttet, dato: 8.12.2023

Prosjektansvarlig: Ahus, avd. Samhandling og helsefremming

Prosjektleder: Tove Bergh